

ویژگیهای روانسنجی مقیاس گرایش به خیانت زناشویی

محراب بشیرپور^۱

دکتر عبدالله شفیعی آبادی^۲

دکتر فریده دوکانه‌ای فرد^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف طراحی و تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس گرایش به خیانت زناشویی متناسب با معیارهای فرهنگی بومی انجام شده است. در تحقیق حاضر از روش پژوهش کیفی- کمی استفاده شده است. با توجه به جامعه آماری، در این پژوهش از سه نوع روش نمونه‌گیری (نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به روش تصادفی) در بخش مصاحبه با زوجین (۲۸ نفر)، (نمونه‌گیری هدفمند) در بخش مصاحبه با متخصصان (۱۴ نفر) و نمونه‌گیری خوشه‌ای در بخش بررسی ویژگی‌های روانسنجی (۵۲۸ نفر از دبیران) استفاده شد. بر اساس مفاهیم و مقولات بدست آمده از مصاحبه‌ها سه عامل فردی، زناشویی و اجتماعی از عوامل گرایش افراد به خیانت زناشویی هستند. بر اساس مصاحبه‌های صورت گرفته مقیاس اولیه گرایش به خیانت زناشویی با 79 سوال تدوین شد. پس از بررسی روایی صوری و محتوا، تعداد سوالات به 69 عبارت رسید. سپس مقیاس بدست آمده بر روی 51 نفر از دبیران متوسطه دوره اول اجرا شد و در بررسی آلفای کرونباخ، تعداد ۱۱ سوال که باعث پایین بودن پایایی مقیاس بودند، حذف شدند و ۵۸ سوال باقی مانده بر روی ۵۲۸ نفر از دبیران متوسطه دوره اول تبریز اجرا شد و پس از تحلیل عاملی اکتشافی، 13 سوال دیگر حذف شد. نتایج نشان داد که در مقیاس مذکور، سه عامل فردی، خانوادگی و اجتماعی وجود دارد. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، موید همسانی درونی بالای پرسشنامه (0/۹) بود. یافته‌ها حاکی از آن است که پرسشنامه مذکور با عنوان گرایش به خیانت زناشویی با 45 عبارت و وجود ویژگی‌هایی نظیر طراحی ابزار براساس درک مفهوم گرایش به خیانت از دیدگاه متخصصان حوزه خانواده و دبیران مقطع متوسطه دوره اول تبریز مبتنی بر تجارب آنان، تبیین کلیه اشکال خیانت زناشویی، نمره‌گذاری ساده، پایایی و روایی مناسب ابزاری مناسب جهت بررسی گرایش به خیانت زناشویی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: روانسنجی- مقیاس- خیانت زناشویی

¹ دانشجوی دکتری رشته مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن، تهران، ایران.

mehrabashirpur@gmail.com

² استاد تمام گروه مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران، ایران. (نویسنده مسئول) ashafiabady@yahoo.com

³ استادیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن، تهران، ایران. f_dokaneheefard@yahoo.com

Psychometric properties of the scale of marital infidelity

Abstract

The present study was performed with the aim of designing and determining the psychometric properties of the scale of marital infidelity proportional to indigenous cultural criteria. In this research, qualitative-quantitative research method has been used. According to the statistical population, three types of sampling method (multi-stage cluster sampling by random method) in the interview with couples (28 people), (targeted sampling) in the interview with experts (14 peoples) and cluster sampling were used in the review of the features of lavage (528 teachers). According to the finding obtained from the interviews, three factors of individual, marital and social factors are the factors of people's tendency towards marital infidelity. According to interviews, the initial scale of the marital infidelity tendency was formulated with 79 questions. After reviewing the face value and content, the number of questions reached 69 sentences. Then, the obtained scale was performed on 51 high school principals in the first period. In the Cronbach's alpha, 11 questions that resulted in low reliability of the scale were eliminated and 58 remaining questions were performed on 528 secondary school teachers in Tabriz. After the exploratory factor analysis, 6 other questions were deleted. The results showed that there are three personal, familial and social factors on the scale. Calculation of Cronbach's alpha coefficient was the basis for the internal consistency of the questionnaire (0.9). The findings indicate that the questionnaire with the title of tendency to marital infidelity with 45 phrases and the existence of features such as tool design based on understanding the concept of tendency to betray from the viewpoint of family specialists and secondary school teachers of Tabriz-based period their experiences, the explanation of all forms of marital betrayal, simple scoring, reliability, and validity are appropriate tools for examining the tendency towards marital infidelity.

Key words: Psychometric-Scale - Marital Infidelity

خانواده از ابتدای تاریخ تاکنون در بین تمامی جوامع بشری به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی، زیربنای جوامع و منشأ فرهنگها، تمدنها و تاریخ بشر بوده است (صادقی و عرفان‌منش، ۲۰۱۴). جامعه در صورتی سالم خواهد بود که از خانواده سالم برخوردار باشد؛ به طوری که یکی از عوامل سعادت یا سقوط جامعه را می‌توان در چگونگی خانواده‌ها دید (مهدوی، ۲۰۱۳). پیمان ازدواج یک مقوله انسانی خاص است و از آنجا که انسان موجود ثابتی نیست، اصولاً مقوله‌های انسانی، در قالب تعریف ثابت نمی‌گنجد. پس از ازدواج، بیشتر افراد از خود و همسرشان انتظار دارند که در طول ازدواجشان از نظر جنسی و عاطفی وفادار بمانند. علاوه بر این بیشتر مردم، روابط جنسی خارج از چهارچوب زناشویی را به عنوان یک رفتار اشتباه محکوم می‌کنند و وفاداری زناشویی را امری مهم می‌دانند. شواهدی وجود دارد که افراد، روابط جنسی خارج از زناشویی را غالباً به عنوان یکی از دلایل مشکل‌های ازدواج، استفاده از درمان‌های زناشویی، جدا شدن و طلاق مطرح می‌کنند (امیرحاتمی، ۱۳۹۲). درباره یکی از عواملی که سلامت خانواده را با چالش مواجه می‌کند، تحت عنوان کلی خیانت زناشویی بحث می‌شود که مهمترین عامل تهدیدکننده عملکرد، ثبات و تداوم روابط زناشویی است (مارک، جانسون و میهاوسن^۱، ۲۰۱۱).

خیانت از جمله مواردی است که زوج‌درمانگران به صورت منظم در فعالیتهای بالینی خود با آن روبرو می‌شوند (کرمی، زکی‌بی، محمدی و حق‌شناس، ۱۳۹۴). خیانت زناشویی همانند مسایل دیگر مربوط به ازدواج یکی از مسایل اجتماعی بسیار مهم و بحرانی جامعه است و به هر گونه روابط جنسی یا عاطفی فراتر از چهارچوب روابط متعهدانه بین دو همسر اطلاق می‌گردد (دکاسترو بوفیل و همکاران، ۲۰۱۶). براساس گفته رید^۲ (۲۰۱۴)، خیانت زناشویی می‌تواند یکی از دلایل اولیه طلاق باشد. براساس گفته آلن و آتکینز^۳ (۲۰۱۲)، نقل از شهابی‌نژاد، علیان و هاشمی گلپایگانی، ۲۰۱۶ نیز خیانت زناشویی احتمال طلاق را دو برابر می‌کند. خیانت زناشویی براساس یک تعریف کلی، نقض تعهد رابطه دونفره است که به شکل‌گیری درجاتی از صمیمیت عاطفی و فیزیکی با فردی خارج از این رابطه منجر می‌شود (کرمی و همکاران، ۱۳۹۴) و از منظری دیگر به چهار نوع بی‌وفایی جنسی، بی‌وفایی عاطفی، بی‌وفایی ترکیبی (عاطفی و جنسی) و بی‌وفایی مجازی (شامل رابطه جنسی تلفنی، گفتگوهای جنسی و مشاهده فیلم‌های پورنو) تقسیم می‌شود (رستگار، ۱۳۹۲). متخصصان بالینی گزارش می‌دهند که در فرد آسیب‌دیده از خیانت زناشویی، عواطف شدید اغلب بین احساس خشم نسبت به همسر احساسات درونی شرم، افسردگی، درماندگی و طرد در نوسان است (رحیمی، ۱۳۹۲). همچنین می‌توان به واکنش‌هایی نظیر پرخاشگری و انتقام نسبت به فرد عهدشکن، بی‌رمقی، بی‌حوصلگی، بی‌ارادگی، احساس قربانی شدن و رهاشدگی (براون^۴، ۲۰۰۱)، احساس شوک، ناباوری و انکار، ضرب و شتم و قتل همسر و یا خودکشی (فینچمن و می^۵، ۲۰۱۶) بعد از افشای خیانت اشاره کرد.

از طرفی خیانت زناشویی دربرگیرنده یک سری عناصر رفتاری مانند نیازهای نامناسب هیجانی و جنسی، فرصت‌طلبی، بی‌مسئولیتی و فریبکاری عمدی است که پذیرش آن برای افراد درگیر، راحت نیست (بشرپور، ۱۳۹۱). شیوع خیانت زناشویی از پژوهشی به پژوهش دیگر و در کشورهای مختلف متفاوت است که شاید پنهان‌کاری، رازداری، ترس از بی‌آبرویی و محافظه‌کاری افراد در حسن پاسخ به سوالات از عوامل این اختلافات باشد (رحیمی، ۱۳۹۲). در حقیقت ممکن است برخی از افراد، خیانت زناشویی را به عنوان یک رابطه فرازناشویی در نظر بگیرند در حالیکه برخی از افراد دیگر اینگونه نباشند (شهابی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۶). براساس تحقیق

¹ Mark, K.P., Janssen, E., Milhausen, R.R.

² Reid, M.

³ Allen and Atkins

⁴ Brown, EM

⁵ Fincham, F. D., and May, R. W.

اولسون^۱ (۲۰۰۴) نزدیک 20 درصد از زنان و ۴۰ درصد از مردان به همسر خود خیانت می‌کنند. در مجموع ۴۰ درصد از زنان و ۴۴ درصد از مردان طلاق گرفته اظهار داشته‌اند که بیش از یک بار از چهارچوب زندگی زناشویی در طول زندگی خود تخطی کرده‌اند (باووکوم، اشنایدر و گوردون^۲، ۲۰۰۹).

بر اساس نتایج چندین مطالعه، خیانت زناشویی در مردان رایج‌تر از زنان می‌باشد (پترسون و هایده^۳، ۲۰۱۰ و مانچ و راب^۴، ۲۰۱۲). استفانو و اولا^۵ (۲۰۱۲) نشان دادند که ۲۱ درصد مردان و ۱۱ درصد زنان آمریکا حداقل یک بار در طول زندگی زناشویی خود مرتکب خیانت زناشویی شده‌اند. یکی از واکنش‌های رایج در زوج‌های خیانتکار تقاضای طلاق متقابل است. از سوی دیگر خیانت به همسر، به نوعی خیانت به فرزندان نیز می‌باشد. وقتی خیانت در خانواده‌ای رخ می‌دهد، فرزندان از چالش‌های بین والدین خود متاثر خواهند شد (شهبای نژاد و همکاران، ۲۰۱۶). اگرچه تک همسری و رابطه جنسی انحصاری به عنوان هنجارهای فرهنگی برای اکثریت عظیمی از جوانان و زوج‌های متاهل عنوان می‌شوند، شیوع خیانت زناشویی گسترده می‌باشد (تریس و گیسن^۶، 2000). برخی عوامل زمینه‌ساز خیانت مردان عبارت است از: مشکلات جنسی و عاطفی در روابط زناشویی، تنوع طلبی و هیجان خواهی، اثبات مردانگی و احساس جوانی، بی‌ضرر دانستن روابط خارج از ازدواج برای روابط زناشویی، تجارب رابطه با جنس مخالف قبل از ازدواج، اعتماد به نفس کم، داشتن شغلی که امکان تعامل و ارتباط بیشتر با جنس مخالف را فراهم می‌کند، سوء استفاده از امکان تعدد زوجات و ازدواج موقت برای مردان، نگرش‌های سهل‌گیرانه و مجاز جامعه درباره خیانت مردان، تأثیر دوستان و ماهواره و فیلم‌های پورنو و نقش تسهیل‌گری اینترنت و تلفن همراه در ایجاد فرصت تعامل با جنس مخالف (فتحی، فکرآزاد، غفاری و بوالهروی، 1391).

یک بررسی قوم‌نگاری در 16 جامعه مختلف نشان داد که خیانت شایع‌ترین علت انحلال ازدواج بود. فراتحلیلی از 50 مطالعه مختلف نشان داد که 34 درصد از مردان و 24 درصد از زنان در فعالیت‌های جنسی خارج از ازدواج مشغول‌اند (لدبتر^۷، 2015). نتایج تحقیقات راسل و کلیتون^۸ (2014) نشان داد که استفاده از تویتر می‌تواند در نهایت پایه‌های خیانت را محکم‌تر کرده و نقطه شروعی برای آن باشد. تحقیقات تجربی نشان داده‌اند میزان روابط خارج از ازدواج در افراد با باورهای مذهبی کمتر است (آماتو و راگرز^۹، 1997؛ تریس و گیسن، 2000؛ آتکینز و همکاران^{۱۰}، 2001). یافته‌ها نشان می‌دهد مردان بیش از زنان، درگیر روابط خارج از ازدواج می‌شوند (بریس، ادایر و مانک^{۱۱}، 2014؛ کاتو^{۱۲}، 2014؛ تریس و گیسن، 2000؛ آتکینز و دیگران، 2001؛ دراگرم^{۱۳}، 2007).

تا کنون دلایل زیادی برای خیانت زناشویی در تحقیقات گوناگون ذکر شده است. تحقیقات قبلی نشان داده‌اند افرادی که تجربه طلاق والدین، روابط زناشویی قبلی، روابط جنسی قبل از ازدواج، رابطه جنسی برای اولین بار در سنین نوجوانی، و نگرش مثبت به روابط فرزند زناشویی و روابط جنسی را دارند ممکن است بیشتر مرتکب خیانت زناشویی شوند (مانچ و راب، ۲۰۱۲). مدل‌های مختلفی نظیر مدل ارتباط، مدل معاشقه (شفیلد، 2008)، مدل رهایی از ابهام و مدل آشفتگی برآمده (آلدر^{۱۴}، 2005) به تبیین عوامل مربوط به

1 Olson, M .

2 Baucom, D. H., Snyder, D. K., & Gordon, K.C.

3. Petersen, J. L., and Hyde, J. S.

4. Munsch, C. L., and Robb, W.

5. Stefano, J.D, Oala, M .

6. Treas & Giesen

7. Ledbetter

8. Russell & Clayton

9. Amato & Rogers

10. Atkins and et al

11. Brase, Adair & Monk

12. Katu

13. Druckerman

14 Elder, S.

ازدواج، طلاق و خیانت زناشویی پرداخته‌اند. مدل برانگیختگی هفت‌ساله زناشویی سندرم، نظریه، عقیده و اصطلاحی در روانشناسی رابطه است که می‌گوید پس از حدود کم و بیش هفت سال اشتیاق جنسی و احساس رضایت رابطه زناشویی به تدریج کاسته می‌گردد. این نظریه از گرایش به پیمان‌شکنی و خیانت زناشویی در حدود سال هفتم ازدواج سخن می‌گوید. این موضوع روانشناسی همچنین تمایل فرد متأهل به ارزیابی مجدد در ارتباط زناشویی را بازگو می‌کند. احساس آزرده‌گی، عدم تمایل به حل مشکلات، ناامیدی از حل مشکلات، افسردگی، احساس پوچی و بی‌معنایی و احساس نداشتن حامی عاطفی از جمله نشانه‌های عاطفی افراد دلزده جنسی است. در کشورهایی که ازدواج مجدد مرسوم است، برخی از مردان پس از گذشت مدتی از زندگی زناشویی، تمایل به ازدواج دوم و یا سوم پیدا می‌کنند (وندی، 2013). دریگوتا، سافستروم و جنتیلیا² (1999) در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی مدلی از پیش‌بینی خیانت عواملی همچون رضایت هیجانی، تغییر در هنجارها، نگرش‌ها و زمینه‌های اجتماعی را از دلایل خیانت در ازدواج بیان کرده‌اند.

براو و لامپکین³ (2012) در مدلی که برای بررسی خیانت زناشویی ارائه دادند، نیازهای برآورده نشده، نقص در پاسخ‌های همدلانه و خستگی را به عنوان برخی از علل اصلی گرایش به خیانت زناشویی ذکر کردند. در پژوهشی که ویلسون، متینگلی، کلارک، ویدلر و بکیوت⁴ (2011) تحت عنوان بررسی نگرش به خیانت و توسعه مقیاس ادراک از خیانت که بر روی 336 نفر از دانشجویان در حال تحصیل رشته روانشناسی دانشگاه سینت لوئیس⁵ انجام دادند، نتایج تحلیل عاملی نشانگر وجود سه عامل رفتارهای (مبهم، فریبنده و واضح) برای خیانت بود. پژوهشی تحت عنوان مدل ساختاری پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و متغیرهای میانجی خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه (در افراد دارای روابط فرازناشویی عاطفی) که توسط هادی، اسکندری، سهرابی، معتمدی و فرخی (1395) بر روی افرادی که مرتکب خیانت شده‌اند، انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که اثر مستقیم خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار، پذیرش جویی و محرومیت هیجانی بر تعهد زناشویی معنادار بود. پژوهش دیگری تحت عنوان پیش‌بینی خیانت زناشویی بر اساس کیفیت زندگی زناشویی و پنج عامل بزرگ شخصیتی توسط عزتی و کاکابراتی (1395) بر روی 70 زن و 40 مرد انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که بین پنج عامل بزرگ شخصیتی و کیفیت زندگی رابطه وجود دارد.

مولفه‌های فرهنگی و اجتماعی را می‌توان از جمله عوامل کلان تاثیرگذار در ارتکاب خیانت زناشویی دانست. نگرش‌هایی که از طریق جامعه، دوستان، آشنایان، همسالان و والدین کسب می‌شوند تاثیر زیادی در بروز رفتار خیانت زناشویی دارند. زمانی که دوستان و آشنایان بدون احساس گناه و به راحتی وارد روابط خارج از چهارچوب زندگی زناشویی می‌شوند و در مورد آن صحبت می‌کنند، ممکن است که نزدیکان آنها نیز با الگوگیری و کم‌رنگ شدن تدریجی باورهای مانع‌ساز رفتار خیانت، دست به این رفتار بزنند (کرمی و همکاران، 1394). مرور ادبیات موجود نشان می‌دهد که خیانت زناشویی به مشکل اساسی بسیاری از زوجها در سرتاسر دنیا تبدیل شده است. با این حال آمار دقیقی از میزان خیانت زناشویی در ایران گزارش نشده است. وجود نداشتن آمار دقیق در این زمینه به این علت نیست که این کشور از پدیده خیانت متاثر نمی‌گردد، بلکه شاید به علت عدم توجه کافی به این پدیده مهم اجتماعی باشد. اختصاص خبرهای گوناگون در ژورنال‌های متعدد به پدیده خیانت زناشویی، افزایش تماس با برنامه‌های صدای مشاور، افزایش روزانه زوج مراجعه کننده به دادگاه خانواده به دلیل خیانت، و با در نظر گرفتن خیانت به عنوان یکی از علل اصلی طلاق و یا قتل‌های

1 Wendy, Dr

2 Drigotas, S. M., Safstrom, A., & Gentilia, T.

3 Bravo, I. M., & White Lumpkin, P.

4 Wilsonk, K., Mattingly, B. A., Clark, E. M., Weidler, D. J & Bequette, A. W.

5 Saint Louis University

ناموسی همگی نشانگر این حقیقت تلخ است که این معضل اجتماعی به صورت مخفیانه در جامعه ما رایج است و پایه و اساس بسیاری از تنش‌ها و خسارات جبران‌ناپذیر است که روابط خانوادگی را هدف قرار می‌دهد (شهابی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۶).

از سوی دیگر بسیاری از زنان به علت محبت مادری خود در مقابل تمام مشکلات ایستادگی می‌کنند و در برخی موارد به علت مشکلات اجتماعی و اقتصادی و مسایل فرهنگی، زندگی زناشویی خود را حتی با وجود مشخص شدن خیانت همسر ادامه می‌دهند. به هر حال این نوع از زندگی زناشویی ممکن است به فرزندان آسیب جدی وارد کند، چون ممکن است زنان قادر به فراموش کردن مشکل خیانت همسرشان نباشند و بنابراین سلامت جسمانی و روانی فرزندان خود را کاملاً به خطر بیندازند. کودکانی که در خانواده‌های آسیب‌دیده رشد می‌کنند به علت تاثیرات منفی تجارب اولیه زندگی خود، احتمالاً در نوجوانی به جنس مخالف خود اعتماد نداشته باشند. با توجه به موارد مطرح شده و گستردگی علل و عوامل گرایش به خیانت زناشویی پژوهش بر روی این مساله مهم و تدوین مقیاسی تحت عنوان عوامل موثر بر گرایش به خیانت زناشویی ضروری به نظر می‌رسد.

روش‌شناسی

این پژوهش به روش طرح تحقیق آمیخته اکتشافی (کیفی-کمی) و در دو مرحله انجام شد. مرحله اول: این مرحله از پژوهش به شیوه کیفی و با استفاده از نظریه برخاسته از داده‌ها و در پنج گام انجام گرفت. در گام اول، با مرور ادبیات پژوهش، سوالات مصاحبه نیمه‌ساختاریافته در زمینه گرایش به خیانت زناشویی تدوین شد و در جلساتی مورد بحث پژوهشگران و اساتید و صاحب‌نظران حوزه مشاوره قرار گرفت تا صحت محتوا و کفایت آنها بررسی شود و در مورد محتوای مصاحبه و سوال‌های آن اجماع نظر حاصل گردد. در گام دوم، جلسات مصاحبه با زوجین انجام شد تا علل گرایش به خیانت زناشویی از دید آنها مشخص گردد و در گام سوم جلسات مصاحبه با متخصصان و مشاوران و روانشناسان فعال در زمینه خیانت زناشویی و خانواده انجام گرفت تا علل گرایش به خیانت زناشویی از دید آنها نیز مشخص گردد. سعی بر این بود تا جلسات مصاحبه تا حد اشباع مقوله افزایش یابد. تمام مکالمه‌ها دقیقاً یادداشت و سپس متن‌ها تجزیه و تحلیل شد. برای بررسی محتوای مصاحبه‌های انجام شده، مفهوم‌سازی و استخراج مقوله‌ها از روش سیستماتیک استفاده شد. در این روش از طریق کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد. در گام چهارم، پژوهش‌های انجام شده در زمینه علل خیانت زناشویی مورد بررسی قرار گرفت و مقوله‌های مرتبط استخراج شد. در گام پنجم، پژوهش به شیوه سه‌سویه‌سازی (مثلث‌سازی) چندسویه‌گر انجام شد. مثلث‌سازی بر اساس مقوله‌های مستخرج از مصاحبه با متخصصان خانواده، مقوله‌های مستخرج از مصاحبه با زوجها و مقوله‌های مستخرج از پژوهش‌های انجام شده در زمینه علل گرایش به خیانت زناشویی صورت پذیرفت.

مرحله دوم: این مرحله از پژوهش به روش کمی و به شیوه توصیفی-پیمایشی انجام شد. در این مرحله برای برآزش مقیاس تدوین شده، پرسشنامه‌ای مبتنی بر ابعاد و مولفه‌های بدست آمده، در مورد علل گرایش به خیانت زناشویی ساخته شد و به صورت میدانی جهت برآزش مورد بررسی قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS21 استفاده شد. برای پژوهش حاضر سه جامعه آماری قابل تعریف است. ۱- در بخش مصاحبه با زوجین، جامعه آماری شامل کلیه دبیران مدارس متوسطه دولتی و غیردولتی شهر تبریز (۱۳۲۴۷ نفر) به همراه همسرانشان در سال ۹۵-۹۶ بود. ۲- در بخش مصاحبه با متخصصان و مشاوران، جامعه آماری شامل کلیه متخصصان و مشاوران فعال در زمینه خیانت زناشویی و خانواده که دارای مدرک دکتری در یکی از گرایش‌های مشاوره و روانشناسی در سال ۹۵-۹۶ که حداقل ۵ سال سابقه تجربه درمان در زمینه خانواده و خیانت را دارند، بود. ۳- در مرحله سوم پژوهش، جامعه آماری را کلیه دبیران مدارس متوسطه دولتی و غیردولتی شهر تبریز (۱۳۲۴۷ نفر) در سال ۹۵-۹۶ تشکیل دادند.

با توجه به جامعه آماری، در این پژوهش از سه نوع روش نمونه‌گیری استفاده شد. روش اول: نمونه‌گیری در بخش مصاحبه با زوجین بصورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای به روش تصادفی و از روی لیست دبیران حاضر به همکاری انتخاب شد. به این صورت که از میان پنج ناحیه آموزش و پرورش شهر تبریز به صورت تصادفی از هر ناحیه یک دبیرستان دوره دوم دخترانه و یک دبیرستان دوره دوم پسرانه و در مجموع 10 دبیرستان انتخاب شد. سپس با دبیران این دبیرستان‌ها تماس گرفته شد و از دبیران حاضر به همکاری به صورت تصادفی مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد.

روش دوم: نمونه‌گیری در بخش مصاحبه با متخصصان به صورت هدفمند انجام شد. روش سوم: نمونه‌گیری در مرحله سوم و در بخش برازش مدل، به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد. به این صورت که از میان پنج ناحیه آموزش و پرورش شهرستان تبریز، به صورت تصادفی از هر ناحیه چهار دبیرستان دوره دوم دخترانه و چهار دبیرستان دوره دوم پسرانه و در مجموع چهار مدرسه انتخاب و در نهایت 528 نفر از دبیران این مدارس به عنوان نمونه انتخاب شد و پرسشنامه تدوین شده در بین آنها توزیع گشت. برای تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه از روش کدگذاری باز، محوری و گزینشی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کمی از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد.

یافته‌ها

برای تحلیل داده‌های کیفی براساس مصاحبه‌های صورت گرفته و با استفاده از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی، مقیاس اولیه گرایش به خیانت زناشویی با 79 سوال تدوین شد. پس از بررسی روایی صوری و محتوا، تعداد سوالات به 69 عبارت رسید. سپس مقیاس بدست آمده بر روی 51 نفر از دبیران متوسطه دوره اول اجرا شد و در بررسی آلفای کرونباخ، تعداد 11 سوال که باعث پایین بودن پایایی مقیاس بودند، حذف شدند و 58 سوال باقی مانده بر روی 528 نفر از دبیران متوسطه دوره اول تبریز اجرا شد و پس از بررسی مجدد آلفای کرونباخ (6 سوال) و تحلیل عاملی اکتشافی، 7 سوال دیگر حذف شد. نتایج نشان داد که مقیاس شامل 45 عبارت و 3 عامل (خانوادگی، فردی و اجتماعی) می‌باشد. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، موید همسانی درونی بالای پرسشنامه (0/9) بود.

جدول 1: آمار توصیفی عامل‌های بدست آمده از تحقیق

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
خانوادگی	22	566/97	2/53
اجتماعی	8	23/06	5/38
فردی	15	23/86	6/59
کل	45	90/06	22/06

بر اساس جدول 1 تعداد آیت‌های مربوط به عامل خانوادگی 22 مورد و تعداد آیت‌های مربوط به عامل اجتماعی 8 مورد و تعداد آیت‌های مربوط به عامل فردی 15 مورد و کل آیت‌ها 52 مورد می‌باشد. میانگین و انحراف معیار عامل خانوادگی به ترتیب برابر 566/97 و 2/53 و میانگین و انحراف معیار عامل اجتماعی به ترتیب برابر 23/06، 5/38 و میانگین و انحراف معیار عامل فردی به ترتیب برابر 23/86، 6/59 می‌باشد.

جدول 2: آزمون کفایت نمونه‌گیری کیزر-میر-اولکین و کرویت بارتلت

0/801	آزمون کفایت نمونه‌گیری کیزر-میر-اولکین
12797/022	Approx. Chi-Square
1326	Df
0/000	sig.

با توجه به اینکه مقدار آماره KMO مقیاس گرایش به خیانت زناشویی 0/801 است، پس اجرای تحلیل عاملی بسیار مناسب می‌باشد و همچنین طبق آزمون کرویت بارتلت¹ چون مقدار آن (Sig.= 0/000) در جدول کوچکتر از 0/05 است بنابراین فرض صفر یعنی همانی بودن ماتریس همبستگی رد می‌گردد. بنابراین نتیجه، هر دو شاخص حاکی از مناسب بودن انجام تحلیل عاملی برای داده‌های تحقیق است.

¹ Bartlett's Test of Sphericity

جدول 3: کل واریانس تبیین شده (شناخت سهم هر عامل در تبیین مجموع واریانس تمامی گویه‌ها)

عوامل	مقادیر ویژه اولیه		مجموع مجذورات بارهای عاملی استخراج شده		مجموع مجذورات بارهای عاملی چرخش یافته		
	کل	درصد از واریانس	کل	درصد از واریانس	کل	درصد از واریانس	
1	1/804	20/776	2/776	20/776	10/075	10/804	
2	3/569	6/863	2/639	27/639	5/647	3/569	0
3	2/707	5/206	3/845	32/845	3/798	2/707	7
4	2/106	4/049		36/894			2
5	1/908	3/670		40/564			
6	1/769	3/401		43/965			
7	1/652	3/177		47/141			
8	1/462	2/812		49/953			
9	1/442	2/772		52/726			
10	1/340	2/577		55/303			
11	1/267	2/437		57/740			
12	1/228	2/361		60/100			
13	1/168	2/245		62/346			
14	1/146	2/204		64/550			
15	1/012	1/947		66/496			
16	1/002	1/926		68/423			
17	0/912	1/753		70/176			
18	0/909	1/748		71/924			
19	0/821	1/578		73/503			
20	0/787	1/513		75/016			
21	0/771	1/482		76/498			
22	0/755	1/453		77/950			
23	0/745	1/434		79/384			
24	0/698	1/342		80/726			
25	0/672	1/293		82/019			
26	0/644	1/239		83/257			
27	0/621	1/195		84/452			
28	0/587	1/129		85/581			
29	0/542	1/042		86/623			

87/629	1/006	0/523	30
88/622	0/994	0/517	31
89/591	0/969	0/504	32
90/479	0/887	0/461	33
91/331	0/852	0/443	34
92/154	0/823	0/428	35
92/892	0/738	0/384	36
93/621	0/729	0/379	37
94/284	0/663	0/345	38
94/921	0/636	0/331	39
95/464	0/544	0/283	40
95/993	0/528	0/275	41
96/509	0/517	0/269	42
96/981	0/471	0/245	43
97/449	0/469	0/244	44
97/856	0/407	0/211	45
98/242	0/386	0/201	46
98/611	0/369	0/192	47
98/963	0/352	0/183	48
99/271	0/308	0/160	49
99/536	0/266	0/138	50
99/774	0/237	0/123	51
100/000	0/226	0/118	52

ستون اول تعداد عوامل اولیه را در اولین مرحله تحلیل عاملی نشان می‌دهد. تعداد عامل‌ها ۵۲ مورد می‌باشد که پس از استخراج، تنها ۳ عامل باقی مانده است. ستون دوم که مقادیر ویژه اولیه می‌باشد، مقدار ویژه، درصد از واریانس و درصد تجمعی از واریانس را برای هر کدام از عامل‌ها نشان می‌دهد. ستون سوم مجموع مجذورات بارهای عاملی استخراج شده را نشان می‌دهد. ستون چهارم مربوط به مجموع مجذورات بارهای عاملی چرخش یافته است. مقادیر این بخش، توزیع واریانس را بعد از چرخش عامل‌ها نشان می‌دهند. ستون کل، به مقدار ویژه عامل‌ها (واریانس مجموعه متغیرهای مشاهده شده) اشاره دارد. مقادیر ویژه عامل‌ها باید بیشتر از یک باشد.

جدول 4: ماتریس همبستگی مولفه‌ها و سوالات

مؤلفه		
3	2	1
		0/847 احساس می‌کنم تحمل اخلاق و رفتار همسرم برای من سخت است.
		0/833 از نظر ارضای نیازهای عاطفی با همسرم مشکل دارم.
		0/798 احساس می‌کنم همسرم مشکل عاطفی و روحی دارد.
		0/729 احساس می‌کنم از نظر فرهنگی با همسرم تفاوت زیادی دارم.
		0/723 همسرم مرا بیشتر اوقات مرا سرزنش می‌کند.
		0/699 احساس می‌کنم ازدواج من اجباری و زورنگام بود.
		0/664 به نظرم تفاوت سنی من با همسرم مناسب نیست.
		0/663 همسرم طوری با من رفتار می‌کند که گویی پدر یا مادرم است.
		0/661 صمیمیت و لذت دوران اولیه زندگی را نمیتوانم با همسرم دوباره تجربه کنم.
		0/657 من و همسرم تفاوت شخصیتی زیادی باهم داریم.
		0/657 در خانواده مبداء من سابقه خیانت و طلاق وجود دارد.
		0/655 در خانواده من آسایش و آرامش وجود ندارد.
		0/602 به هنگام رابطه با همسرم احساس امنیت ندارم.
		0/574 همسرم نسبت به من شکاک است.
		0/541 ظاهر همسرم مثل گذشته برایم جذاب نیست.
		0/505 از ارضای نیازهای جنسی خود در خانواده رضایت دارم.
		0/464 احساس می‌کنم زندگی با همسرم برایم یکنواخت شده است.
		0/452 همسرم از مشکل یا بیماری جسمی رنج می‌برد.
		0/411 انتظارات من از همسرم برآورده نمی‌شود.
		0/399 روزانه بیش از دو ساعت در کنار همسرم هستم و با او صحبت می‌کنم.
0/312		0/356 همسرم به کار و مادیات اهمیت زیادی می‌دهد.
		0/305 همسرم رفتار تحکم آمیزی با من دارد.
	0/730	تجربه تماشای فیلم‌های مبتذل را دارم.
	0/670	به اینترنت، تلگرام و یا اینستاگرام و سایر شبکه‌های مجازی اعتیاد دارم.
	0/602	به خودارضایی اعتیاد داشتم یا دارم.
	0/587	احساس میکنم در ارتباط با افراد، خیلی زود به آنها وابسته می‌شوم.
	0/564	ارتباط اینترنتی جنسی و عاطفی را تجربه کرده‌ام.
	0/563	دوستان من با افراد غیرهمجنس دیگری غیر از همسر خود ارتباط دارند.
	0/501	اکثر انسانها اگر فرصتی برایشان مهیا شود و شرایط ایمن باشد، به همسر خود خیانت می‌کنند.
	0/444	به کسی که دوست پسر یا دوست دختر دارد، حسادت میکنم.
	0/421	0/315 دروغ گفتن به همسرم برایم راحت است.
	0/399	به اعتقاد من اکثر انسانها هوسران هستند.

0/379	غذا را با ولع زیادی (با اشتیاق و تندتند خوردن) می خورم.	
0/352	قبل از ازدواج، با جنس مخالف رابطه داشتم.	
0/346	توانایی کنترل وسوسه های خود را دارم.	
0/344	وقتی هیجان زده می شوم نمیتوانم رفتار خودم را کنترل کنم.	
0/315	به تماشای سریالهای شبکه های ماهواره ای فارسی وان، جم تی وی و سایر شبکه ها علاقه دارم.	
0/674	تجربه مصرف دارو یا الکل را به طور متناوب دارم.	
0/635	در محل کارم با جنس مخالف روابط کاری دارم.	
0/573	همسرم به دوستان و خانواده پدری خود خیلی توجه دارد.	
0/502	0/302	شرایط جامعه و محیط روز بروز افراد را بیشتر از نظر جنسی تحریک می کند.
0/461	0/334	دوستانم می گویند که من تنوع طلب هستم.
0/458	می توانم هنجارهای قانونی و اجتماعی را (چراغ راهنما و ...) زیر پا بگذارم.	
0/388	0/308	نگرشهای سهلگیرانه جامعه در مورد خیانت مردان و زنان خوب است.
0/341	احساس می کنم تمام فعالیتهای افراد جامعه معطوف نیاز جنسی خود می باشد.	

جدول ۴ ماتریس همبستگی بین گویه ها و عامل ها را بعد از چرخش نشان می دهد که در آن، مقدار همبستگی بین 1- و 1+ نوسان دارد. در این جدول، براساس بزرگترین بار عاملی تک تک گویه ها، به دسته بندی آن ها با توجه به میزان همبستگی با یکدیگر پرداخته می شود. دسته بندی متغیرها (آیتمها) در عامل ها نیز معمولا براساس اولین متغیر از عامل ها و معنای ضمنی آن انجام می گیرد. اگر بعضی از آیتمها هیچ گونه بار معنی داری روی هیچ کدام از عامل ها نداشته باشند، از مدل و تحلیل حذف می شوند. در اینجا آیتم های ۴۶، ۴۷، ۳۷، ۲۰، ۲۱، ۹ و ۱ از تحلیل و مدل حذف می شوند و جمعا 45 سوال باقی می ماند. در مقیاس نهایی، نمره گذاری سوالات 16، 19، 20 و 35 به صورت معکوس می باشد.

برای بررسی پایایی پرسشنامه از روش های آلفای کرونباخ و روش دو نیمه کردن استفاده شد که در ادامه به آنها پرداخته می شود.

جدول 5: ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه گرایش به خیانت و خرده آزمون های آن

ضرایب آلفا	تعداد سوال اولیه	تعداد سوال نهایی	آلفای اولیه	آلفای نهایی
خانوادگی	29	22	0/79	0/92
اجتماعی	19	8	0/57	0/68
فردی	21	15	0/71	0/79
کل	69	45	0/803	0/909

در جدول 5 ضرایب آلفای به دست آمده برای مقیاس گرایش به خیانت و خرده آزمون های آن قبل و بعد از حذف سوالات نامناسب گزارش شده است. در اینجا لازم است ذکر شود که علاوه بر 11 سوالی که بر اساس نامناسب بودن خصوصیات روانسنجی حذف شدند، 13 سوال نیز به دلیل قرار نگرفتن در ساختار عاملی کنار گذاشته شده اند که در بحث تحلیل عاملی به آن پرداخته شد. بنابراین در مواردی که عنوان "نهایی" ذکر شده منظور پرسشنامه 45 سوالی است. ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده اولیه برابر با 0/8 بود که بعد از حذف 24 سوال نامناسب مقدار آن به 0/9 افزایش یافت.

جدول 6: ضریب اعتبار بر اساس روش تنصیف(دونیمه سازی)

ضرایب تنصیف	تعداد سوال اولیه در هر نیمه	تعداد سوال نهایی در هر نیمه	ضریب اعتبار اولیه	ضریب اعتبار نهایی
نیمه اول	35	23	0/78	0/89
نیمه دوم	34	22	0/69	0/86
کل	69	45	0/801	0/9

جدول 6 ضریب پایایی حاصل از تنصیف(دونیمه سازی) مقیاس را نشان می‌دهد. در این جدول مقادیر آن برای قبل و بعد از حذف سوالات نامناسب گزارش شده است. با دقت در این جدول مشاهده می‌کنیم که ضریب تنصیف اولیه با 69 سوال 0/801 بوده که بعد از حذف سوالات نامناسب مقدار آن به 0/9 افزایش یافته است.

برای بررسی روایی پرسشنامه از روش بررسی روایی سازه، و از مقیاس نگرش به خیانت مایک واتلی (2006) استفاده گردید که نتایج نشان داد که بین مقیاس گرایش به خیانت زناشویی و مقیاس نگرش به خیانت مایک واتلی (2006) همبستگی معنادار وجود دارد. از این رو روایی سازه پرسشنامه نیز مورد تأیید قرار گرفت.

جدول 7: رابطه مقیاس گرایش به خیانت زناشویی و نگرش به خیانت واتلی (2006)

متغیر	نگرش به خیانت واتلی	گرایش به خیانت زناشویی
نگرش به خیانت واتلی	1	0/71
گرایش به خیانت زناشویی	**0/71	1

** همبستگی در سطح 0/01 معنادار است

نتایج جدول نشان می‌دهد که بین مقیاس گرایش به خیانت زناشویی و نگرش به خیانت واتلی (2006) همبستگی معنادار وجود دارد. از این رو روایی سازه پرسشنامه هم مورد قرار گرفت. مقیاس نهایی گرایش به خیانت زناشویی در پیوست ارائه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش پس از بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در مورد خیانت زناشویی، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته‌ای تدوین و بر روی متخصصان حوزه روانشناسی و مشاوره خانواده و دبیران زن و مرد اجرا شد. بر اساس کدگذاری اطلاعات بدست آمده از مصاحبه پرسشنامه گرایش به خیانت تدوین شد و بر روی 528 نفر از دبیران اجرا و پس تحلیل عاملی اکتشافی 45 سوال نهایی برای مقیاس باقی ماند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مقیاس گرایش به خیانت زناشویی از روایی و پایایی قابل قبولی برخوردار است. در بررسی پایایی پژوهش از روش آلفای کرونباخ و روش تنصیف(دونیمه‌سازی) استفاده شد. در محاسبه آلفای کرونباخ در دو مرحله میزان آن از 0/803 به 0/909 افزایش یافت و در محاسبه روش تنصیف، میزان پایایی نیمه اول از 0/78 به 0/89 و نیمه دوم مقیاس از 0/69 به 0/86 رسید. در بررسی روایی سازه، از مقیاس نگرش به خیانت مایک واتلی (2006) استفاده گردید که نتایج نشان داد که بین مقیاس گرایش به خیانت زناشویی و مقیاس نگرش به خیانت مایک واتلی (2006) همبستگی معنادار وجود دارد. از این رو روایی سازه پرسشنامه نیز مورد تأیید قرار گرفت. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که مقیاس گرایش به خیانت زناشویی دارای

سه عامل خانوادگی با ۲۲ سوال (11، 53، 6، 30، 49، 54، 15، 8، 31، 38، 48، 5، 32، 17، 12، 52، 24، 33، 14، 4، 13، 28)، فردی با 15 سوال (44، 45، 35، 23، 42، 50، 22، 34، 16، 10، 40، 7، 19، 25، 43) و اجتماعی با ۸ سوال (27، 26، 36، 51، 58، 55، ۲، 56) می‌باشد. پس از تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش عوامل، سوالات ۴۶، ۴۷، ۳۷، ۲۰، 21، 9 و ۱ از مقیاس حذف شدند و جمعا ۴۵ سوال باقی ماند. در مقیاس نهایی، نمره‌گذاری سوالات 16، 19، 20 و 35 به صورت معکوس می‌باشد. در پژوهشی که ویلسون، متینگلی، کلارک، ویدلر و بکیوت (۲۰۱۱) تحت عنوان بررسی نگرش به خیانت و ساخت مقیاس ادراک از خیانت که بر روی 336 نفر از دانشجویان در حال تحصیل رشته روانشناسی دانشگاه سینت لوئیس^۲ انجام دادند، نتایج تحلیل عاملی نشانگر وجود سه عامل رفتارهای (مبهم، فریبنده و واضح) برای خیانت بود که این عوامل شامل رفتارهای مربوط به خانواده، شخص و جامعه بود. به طور کلی نتایج مطالعه نشان داد که پرسشنامه طراحی شده دارای ویژگی‌های روانسنجی مطلوبی می‌باشد و از استحکام و اعتبار لازم جهت سنجش گرایش به خیانت زناشویی برخوردار است. از سوی دیگر این پرسشنامه قابلیت بکارگیری توسط پژوهشگران مختلف در سطح کشور را دارا می‌باشد. پیشنهاد می‌شود این پرسشنامه در فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف جامعه روانسنجی شده و به کار گرفته شود. کمبودآمار و منابع مطالعاتی فارسی و پژوهش‌های داخلی در خصوص خیانت زناشویی و همکاری نکردن برخی از مسئولان مدارس، به دلیل حساسیت زیاد موضوع و همچنین نگرانی مراجعه‌کنندگان از افشای هویت و اطلاعات شخصی از محدودیت‌های پژوهش بود.

منابع

- امیرحاتمی، روشنگر. (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های شخصیت، فرایند و محتوای خانواده و سازگاری در مردان خیانت‌کار و غیرخیانت‌کار. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی، دانشگاه آزاد مرودشت.
- بشرپور، سجاد. (۱۳۹۱). اثربخشی درمان پردازش شناختی بر بهبود علائم پس‌آسیبی، کیفیت زندگی، عزت نفس و رضایت زناشویی زنان مواجه شده با خیانت زناشویی. فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی، سال دوم، شماره ۲ (پیاپی ۵)، ۲۰۸-۱۹۳.
- پلوسو، پاول. ر. (2008). پیمان‌شکنی: مداخلات درمانی برای بحران‌های زناشویی (ترجمه پریوش وکیلی و احمد خالقی لکمج، ۱۳۹۵). چاپ دوم، تهران: نشر ارجمند.
- حبیبی، آرش. (1395). آموزش کاربردی لیزرل. ویرایش پنجم، تهران: نشر جهاد دانشگاهی.
- خدمتگذار، حسین، بوالهری، جعفر و کرملو، سمیرا. (1394). بی‌وفایی همسران: روشهای پیشگیری و رویارویی با بی‌وفایی. چاپ سوم، تهران: قطره.
- خوارزمی، سودابه. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی با گرایش به روابط خارج از ازدواج در بین زنان شاغل شهر بندر عباس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره و راهنمایی، دانشگاه هرمزگان.
- رحیمی، اکرم. (1392). بررسی آسیب‌شناسی تعاملی رابطه زوجین قبل و بعد از عهدشکنی شوهران در بین زنان آسیب‌دیده شهر اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات اصفهان.
- رستگار، کوروش. (1392). هوس‌های سرخ: روانشناسی زیبایی، هوس و خیانت. نشر اینترنتی.
- شیردل، م. (1383). بررسی عواملی که موجب گرایش زنان و مردان متأهل به روابط نامشروع جنسی می‌شود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن.

¹ Wilsonk, K., Mattingly, B. A., Clark, E. M., Weidler, D. J & Bequette, A. W.

² Saint Louis University

عزتی، نسیم و کاکابراتی، کیوان. (1395). پیش‌بینی خیانت زناشویی براساس کیفیت زندگی زناشویی و پنج عامل بزرگ شخصیتی. *ماهنامه پژوهش ملل*، دوره اول، شماره 9.

فتحی، منصور، فکر آزاد، حسین، غفاری، غلامرضا و بوالهروی، جعفر. (1391). عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی زنان. *فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی*، سال سیزدهم، شماره 51، صص 109-131.

کریمی، جهانگیر، زکی‌بی، علی، محمدی، امید و حق‌شناس، شریفه. (۱۳۹۴). نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و آرایه یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. *مطالعات اجتماعی-روانشناختی زنان*، سال ۱۳، شماره ۳، صص ۱۵۲-۱۲۹.

مشکوتی، امیرحسین. (1394). کاربرد مدل‌های آماری در ارزیابی تغییر اقلیم و آثار آن. تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.

هادی، سعیده؛ اسکندری، حسین؛ سهرابی، فرامرز؛ معتمدی، عبدالله؛ فرخی، نور علی. (1395). مدل ساختاری پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و متغیرهای میانجی خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه (در افراد دارای روابط فرازناشویی عاطفی). *مجله فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، زمستان 1395 - شماره 28 علمی-پژوهشی (ISC/28 صفحه - از 33 تا 60).

- Amato, P. R. & Rogers, S. J. (1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce. *Journal of Marriage and The Family*, 59:612-624.
- Atkins, D. C and et al. (2001). Understanding infidelity: Correlates in a national random sample. *American Psychological Association*, 15(4):735-749.
- Baucom, D. H., Snyder, D. K., & Gordon, K. C. (2009). *Helping couples get past the affair: A clinician's guide*. New York, NY: Guilford.
- Brase, G. L., Adair, L., & Monk, K. (2014). Explaining Sex Differences in Reactions to Relationship Infidelities: Comparisons of the Roles of Sex, Gender, Beliefs, Attachment, and Sociosexual Orientation. *Evolutionary Psychology*, 12(1): 73-96.
- Bravo, I. M., & White Lumpkin, P. (2012). The complex case of marital infidelity: An explanatory model of contributory processes to facilitate psychotherapy. *American Journal of Family Therapy*, 38(5), 421-432. doi:10.1080/01926187.2010.522491.
- Brown, E. M. (2001). *Patterns of infidelity and their treatment*. New York, NY: Psychology Press.
- Buss, D.M. & Shackelford, T.K. (1997). Susceptibility to infidelity in the first year of marriage. *Journal of Research and Personality*. 31, 193-221.
- Buunk, B. P. & Bakker, A. B. (1995). 'Extra dyadic Sex: The Role of Descriptive and Injunctive Norms. *Journal of Sex Research*, 32: 313-8.
- Campbell, Amanda Marie M.A. (2009). *How Selected Personality Factors Affect The Relationships Between Marital Satisfaction, Sexual Satisfaction, And Infidelity*. A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy, Tech University.
- De Castro-Bofill, Francine Rose A., Barrameda, Matt Jayson M., Dadivas, Matt Calvin S., Panganiban, Ellaine R., San Jose, Ailly Cheska G. (2016). Living within a Broken Vow: The Impact of Parental Infidelity among Late Adolescents in Establishing Romantic Relationships. *Universal Journal of Psychology*, 4(5): 228-235, 2016 <http://www.hrpub.org> DOI: 10.13189/ujp.2016.040503.
- Druckerman, P. (2007). *Lust in translation*. United States: The Penguin Press.
- Elder, S. (2005). *Interracial marriage*. United Church of God. International Association
- Fincham, F. D., and May, R. W. (2016). Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 2017, 13:70-74.
- Gemmer, S. J. (2013). *Exploring Infidelity: Developing the GEM RIM (Gemmer 's Risk of Infidelity Measure)*. Browse all Theses and Dissertations. Paper 653.
- Kato, T. (2014). *Testing the sexual imagination hypothesis for gender differences in response to infidelity*. BMC Research Notes, <http://www.biomedcentral.com/1756-0500/7/860>.

- Kleine, M. (2007). *The Impact Of Accounts And Attributions Following Marital Infidelity*. A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy, University of Missouri-Columbia.
- Larsen, R.J. & Buss, D.M. (2002). *Personality psychology: Domains of Knowledge About Human Nature*. Boston: McGraw-Hill.
- Ledbetter, S. (2015). *Jealousy—impact of sexual vs. emotional infidelity*. *Medical Press*. Retrieved 6 April 2015, from <http://medicalxpress.com/news/2015-01-jealousyimpact-sexual-emotional-infidelity.html>.
- Liu, C. (2000). A theory of marital sexual life. *Journal of Marriage and the Family*, 62 (2):363-374.
- Mahdavi kani, S. (2013). Principles governing the relations between family members in the knowledge of Islam. *Two journals of religious jurisprudence and family law (nedaye sadegh)*; 18: 5-31.
- Mark, K.P., Janssen, E., Milhausen, R.R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Arch Sex Behav*; 40(5): 971-82.
- Munsch, C. L., and Robb, W. (2012). “The Role of Gender Identity Threat in Perceptions of Date Rape and Sexual Coercion. *Violence Against Women* 18(10):1125–46.
- Olson, M. (2004). Emotional processes following disclosure of an extramarital affair. *Marital and Family Therapy*, 24(4), 423-434.
- Petersen, J. L., and Hyde, J. S. (2010). “A MetaAnalytic Review of Research on Gender Differences in Sexuality, 1993–2007. *Psychological Bulletin*, 136(1):21–38.
- Reid, M. (2014). *The causes of marital infidelity*. [Online]. Available:<http://www.livestrong.com/article/172099-the-causes-of-infidelity-in-marriage/>
- Russell, B., & Clayton, M. A. (2014). *The Third Wheel: The Impact of Twitter Use on Relationship Infidelity and Divorce*. *Cyber psychology, Behavior, And Social Networking*, Volume X, Number X,1-6. DOI: 10.1089/cyber.2013.0570
- Sadeghi fasayi, S., Erfanmanesh, I. (2014). Sociological analysis of modernism impact on Iranian families and the need to develop a model of Islamic iran. *women in culture and the art*; 5: 63-84.
- Shahabi Nezhad, Z., Alian, B., & Hashemi Golpayegani, F. (2016). Effectiveness of group counselling on improvement of marital relationship in infidelity-affected mothers of students in Tehran city. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*; Vol.5, No.2 pp. 309-316.
- Shaye, A. (2010). Infidelity in dating relationships: Do big five personality traits and gender influence infidelity? *Cincinnati: ProQuest*, 7-69.
- Sheffield, R. (2008). *Dating in midlife: A dyadic approach to examining the influence of life course factors on partner perceptions*. Brigham Young University
- Smith, D.J. (2007). Modern marriage, men's extramarital sex, and HIV risk in Southeastern Nigeria. *American Journal of Public Health*, 97:997-1014.
- Stefano, J.D, Oala, M. (2012). Extramarital affairs: Basic considerations and essential tasks in clinical work. *Counseling and Therapy for Couples and Families*, 16(1), 13-19.
- Treas, J. & Giesen, D. (2000). Sexual infidelity among married and cohabiting Americans. *Journal of Marriage and The Family*, 62:48-60.
- Wendy, D. r. (2013). Love and Marriage... THE 7 YEAR ITCH!. In *Love. Marriage, Relationships*, Vol 1, N1.
- White, J. K., Hendriak, S. S., & Hendriak, C. (2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Journal of personality of and individual differences*, 37, 1519-1530.
- Wiederman, M.W. (1997). Extramarital sex: Prevalence and correlates in a national survey. *The Journal of Sex Research*. 34, 167 -174.
- Wilsonk, K., Mattingly, B. A., Clark, E. M., Weidler, D. J & Bequette, A. W. (2011). The Gray Area: Exploring Attitudes toward Infidelity and the Development of the Perceptions of Dating Infidelity Scale. *The Journal of Social Psychology*, 151(1), 63–86.